

27. 12. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Digitalizace Česka prošla Poslaneckou sněmovnou

V posledních týdnech Poslaneckou sněmovnu doslova zaplavily legislativní návrhy, které nesly zásadní digitalizační témata tohoto desetiletí. Jak rychle přišly, tak rychle byly i schváleny, a to s nevídaným výsledkem. Ve třetím čtení totiž Poslanecká sněmovna schválila nejprve návrh zákona o právu na digitální služby[1] (163 ze 166 přítomných poslanců) a o pár týdnů poté rovněž tzv. zákon o bankovní identitě[2] (175 ze 178 přítomných) a návrh k digitální technické mapě a částečné digitalizaci řízení ve stavebnictví[3] (185 ze 188 přítomných). V tomto příspěvku okomentujeme první dva legislativní návrhy.

Tzv. Digitální ústava

Pravděpodobně jste již slyšeli o zákonu o právu na digitální služby (popř. o tzv. Digitální ústavě), ale víte ve skutečnosti, co by měl tento zákon lidem i firmám přinést za příležitosti a proč se vyplatí se jím zabývat?

Návrh se skládá ze střešového zákona o právu na digitální služby (dále jen „zákon“) a změn nejdůležitějších souvisejících právních předpisů. Prvotní návrh včetně změn doprovodných zákonů vznikl v rámci soukromého sektoru (především v ICT Unii), jehož angažovanost je v poslední době klíčem k pokroku digitalizace veřejné správy. Vzorem byly především severské země, kde je digitální gramotnost obyvatel vyšší a paleta poskytovaných digitálních služeb pestřejší než u nás. Tyto země rovněž umí hospodařit s veřejnými prostředky a nebojí se soukromému sektoru důvěřovat při dosahování oboustranně výhodného cíle – usnadnit občanovi jeho každodenní život.

Po úvodní angažovanosti soukromého sektoru a příslušného poslaneckého výboru[4] se s návrhem ztotožnilo i gešční Ministerstvo vnitra, což byl velmi důležitý moment, byť kvůli kompromisům zákon opustilo několik zajímavých konceptů a myšlenek z jeho původní verze, zejména podpora rozšíření uživatelů datových schránek. Na druhou stranu vznikla cenná shoda mezi autory myšlenek návrhu ze soukromého sektoru, poslanci všech parlamentních stran i vládou. V aktuální podobě, o níž jedná Senát[5], by měl být návrh hladce schválen.

Zákon by měl primárně přinést **postupnou digitalizaci veškerých dílčích úkonů (služeb), které státní správa provádí** a které je teoreticky možné činit digitálně (to se přirozeně nebude týkat například vyzvednutí občanského průkazu, registrační značky k vozidlu nebo svatby). Aby bylo jasné, co bude vlastně digitalizováno, **stát musí sestavit** detailní přehled svých povinností a typů jednání s důsledky navenek, tzv. **katalog služeb**. Stát na to má podle přechodných ustanovení zákona 1 rok a Ministerstvo vnitra již nyní veřejně deklaruje, že je s prací velmi daleko. V dalších 4 letech od sestavení katalogu bude vláda ve spolupráci s dalšími orgány veřejné moci postupně digitalizovat

všechny prozatím nedigitální agendy, primárně samozřejmě ty, které by mohly být přínosné pro největší počet obyvatel, vytvořily nejvyšší přidanou hodnotu a získaly tak co největší oblibu.

Katalog všech služeb státu bude průběžně aktualizovaný a dostupný on-line, aby mohlo docházet k digitalizaci nejen konkrétních úkonů, ale rovnou všech agend a souvislostí komplexních životních situací. Otevřený katalog přinese prozatím zcela neznámou perspektivu státních služeb, kterou by měl být velmi dobře schopen vytěžit soukromý sektor a pomáhat tak digitalizaci i „zespoda“. Představte si například kompletní prodej auta nebo nemovitosti provedený on-line (prostřednictvím moderní aplikace nebo jiného rozhraní vytvořeného komerčním subjektem), s nímž bude propojen i jednoduchý vzdálený zápis změny vlastníka do příslušného registru (např. přes portál či samostatnou službu poskytnutou státem). Takové spojení si samozřejmě vyžádá ještě řádově roky, ale úmysl tvůrců zákona jej podporuje. Díky katalogu by mělo být zaručeno, že **budeme mít právo jednat vzdáleně (digitálně) a stát bude mít povinnost naši volbu akceptovat**.

Stát by měl digitální jednání občanů maximálně usnadňovat, např. poskytnutím vhodných formulářů, důsledným sdílením již jednou poskytnutých dat a existující infrastruktury, poskytnutím potvrzení o realizovaném jednání, slevou na správním poplatku či notifikací o konci platnosti identifikačních průkazů, které občané mohou k přístupu k digitálním službám využívat. Stát by měl přitom jednat co nejvíce otevřeně, transparentně a neprotěžovat jakoukoli technologii či platformu, neboť by to bylo na újmu plánovanému masivnímu zásahu občanů digitalizací.

Ačkoliv elektronické podepisování by měla umožnit primárně řešení od soukromého sektoru na základě stávajících předpisů, zákon po 2 letech od přijetí **umožní vytvořit na dálku i úředně ověřený podpis**, což nás konečně definitivně rozváže s papírovou podobou dokumentů aktuálně vlastnoručně opatřovaných nejvyšší dostupnou podobou podpisu. Častý důvod osobních návštěv notáře či Czech POINTu tak odpadne.

V rámci změn souvisejících zákonů se nově do českého práva dostává výslovná **možnost státu využívat řešení cloud computingu**, díky jejichž koordinovanému využívání bude docházet k významným úsporám a zjednodušení státní IT infrastruktury. I cloud computing bude mít svůj vlastní katalog (nabídek a poptávek), od jehož podoby se bude využívání cloudových řešení přímo odvíjet. Aktuálně využívaná řešení se budou muset v katalogu objevit do 3 let, jinak by měl daný orgán veřejné moci jejich užívání ukončit.

Detailní rozbor si samozřejmě zaslouží celý zákon, proto již v nakladatelství C. H. Beck vzniká zákonu věnovaný komentář, který připravuje autorský tým, který stál u zrodu samotného zákona.

Bankovní identita

Klíčovou položkou digitalizace jsou zejména v severských zemích digitální identifikace propojená s možností právně nezpochybnitelného elektronického podepisování. Celospolečensky rozšířit stávající prakticky nevyužívané možnosti státní elektronické identifikace a spojit je s možností relevantně elektronicky podepsat by měl prostřednictvím bank umožnit projednávaný legislativní návrh tzv. zákona o bankovní identitě, označovaný též jako BankID či SONIA (dále jen „BankID zákon“).

Jedná se o novelu zákona o bankách, zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML), zákona o pojišťovnictví a zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. **BankID zákon primárně rozšíří stávající okruh činností, které banky mohou vykonávat, o poskytování elektronické identifikace, autentizaci a služby vytvářející důvěru, jakož i další související služby.** Dále umožní bankám a pojišťovnám přistupovat do základních registrů a dalších vybraných informačních systémů veřejné správy a ověřovat

aktuálnost údajů o jejich klientech.

Rozhodnou-li se banky nebo pobočky zahraničních bank uvedené služby poskytovat, musí bezplatně umožnit elektronické ověření totožnosti jejich klientů orgánům státu, obcí a krajů. Za to však budou moci tyto služby poskytovat úplatně všem ostatním osobám, a to napřímo nebo prostřednictvím nově zřízené obchodní společnosti, tzv. poskytovatele identifikačních služeb. Tato podmínka zaručuje dostatečnou míru právní regulace elektronické (bankovní) identity v souladu se stávajícími právními předpisy a jasnou kompetenci orgánů dozoru; byla klíčovým požadavkem veřejné správy při jednání o podobě BankID zákona.

Základním prvkem poskytovaných služeb bude tzv. prostředek pro elektronickou identifikaci, jímž budou přihlašovací nástroje klientů bank do internetového bankovníctví.

Patrně každý z nás je má a umí je jednoduše používat. To je základní rozdíl oproti státním prostředkům elektronické identifikace, zejména občanskému průkazu s elektronickým čipem, k jehož využívání je potřeba čtečka čipových karet, obslužná aplikace a znalost několika číselných kódů. Není divu, že se stávající prostředky zatím příliš nepoužívají. Bankovním prostředkem by mělo být možné se nejen přihlásit k digitálním službám státu (zejména přes rozhraní Portálu občana), ale také například na dálku uzavřít a podepsat smlouvu, vstoupit do elektronického spisu nebo ověřit svou identitu u jakéhokoli poskytovatele elektronických služeb a tyto služby z pohodlí domova čerpat.

BankID zákon přináší státu i soukromému sektoru až 5,5 mil. potenciálních uživatelů, kteří již mají a důvěrně znají své přístupové prostředky. Aby byl prostor pro dostatečnou přípravu IT prostředí, procesů uvnitř participujících bank i soukromého sektoru, který bude mít bezesporu z elektronické (bankovní) identity prospěch, účinnost BankID zákona nastane 1. ledna 2021.

Závěr

Vláda k návrhu obou předpisů zaujala souhlasné stanovisko a očekáváme dokončení legislativního procesu Senátem i prezidentem republiky bez větších komplikací. Teprve jejich vyhlášením ve Sbírce zákonů se však uvede do pohybu členité soukolí, které bude implementovat oba předpisy do praxe. Právě uvedení zákonů v život dalšími legislativními, technickými, procesními a faktickými kroky lze vnímat jako klíčovou fázi skutečné digitalizace české společnosti, na kterou jsme doteď pouze čekali. Významnější kroky k částečné digitalizaci učinila Česká republika již před trestuhodně dlouhou dobu.

Je na každém z nás, aby se otevřel příležitostem, které digitalizace přináší, a nacházel efektivní cesty, jak legislativní změny převádět do praxe. Je na čase oprostít se od dogmat, předsudků a stereotypů a začít myslet a jednat digitálně. Ačkoli zatím není naše společnost na plnou digitalizaci připravena a bude nutné jít pozvolna, stále řidnoucí řada kritiků digitalizace a milovníků starých pořádků se s tímto trendem již konečně musí smířit. Pevně věříme, že soukromý sektor a veřejná moc zákonodárná, výkonná i soudní budou v této oblasti táhnout za jeden provaz.

(autoři se podíleli na tvorbě a přijímání popisovaných zákonů)

František Korbel,
partner

Dalibor Kovář,
senior advokát

Pavel Amler,
advokát

[HAVEL & PARTNERS s.r.o., advokátní kancelář](#)

Florentinum, recepce A
Na Florenci 2116/15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 255 000 111
Fax: +420 255 000 110
e-mail: office@havelpartners.cz

[1] Sněmovní tisk 447; k dispozici >>> [zde](#).

[2] Sněmovní tisk 554, k dispozici >>> [zde](#).

[3] Sněmovní tisk 525, k dispozici >>> [zde](#).

[4] Výbor pro veřejnou správu a regionální rozvoj.

[5] Senátní tisk č. 153, k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-](#)

[poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)

- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)